
ÖTÜKEN

MOĞOLLAR VE TÜRKLER

TARİHSEL BAĞLAR

Mustafa Uyar

ÖTÜKEN

1977 doğumlu Doç. Dr. Mustafa Uyar, 1999 yılında *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü*nden mezun olmuştur. Aynı yıl, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Ortaçağ Tarihi Anabilim Dalı*na Araştırma Görevlisi olarak giren Uyar, 2002 yılında *İlhanlı Devleti'nde Argun Dönemi (1284-1291)* başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamlamıştır. 2003 yılında *Şam Üniversitesi*ne bağlı *Arabic Teaching Institute*'te bir yıl süre ile Arapça; 2005'te ise *Tehran Dahkhoda Institute*'te ileri düzey Farsça dil eğitimi almıştır. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*nde sürdürdüğü doktora çalışması sırasında *İlhanlı Devleti'nin Askerî Teşkilâtı* konulu tezini hazırlamış ve 2007 yılında Dr. unvanı almıştır. 2009 yılında *Ankara Üniversitesi*nde yardımcı doçentliğe atanan Uyar, 2011 yılında *TUBİTAK* bursuyla doktora sonrası çalışmalarını yürütmek üzere *Yale University*, *Council on Middle East Studies*'te bulunmuştur. 2013 yılında doçent unvanı almaya hak kazanmış olup aynı tarihten itibaren 2018 yılına kadar *Taiwan National Chengchi University, Turkish Language and Culture Department*'ta misafir öğretim üyesi statüsünde beş yıl süreyle ders vermiştir. İngilizce, Arapça ve Farsça bilen Doç. Dr. Mustafa Uyar, Orta Çağ Moğol ve Türk tarihi üzerine kitap ve makaleler kaleme almış, çeviriler yapmıştır.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz 9
Giriş 11

•

Proto-Moğol ve Türk İlişkileri 15

"Cengiz Han ve Moğollar Türk Müdür?" Sorusu Üzerine 25

Moğol İmparatorluğu Bürokrasisinde ve Ekonomisinde Türkler 33

Moğolların Ortadoğu'daki Dönüşümünde Türk Etkisi 39
Moğolların İslamlaşmasında Türk Çevrelerin ve Türk Din Anlayışının Rolü 41

Moğollar Anadolu'da 61
Moğollara Tabilik Döneminin Başlaması: Kösedağ Savaşı 67
Moğolların Anadolu Selçuklu Devleti'ni Doğrudan Yönetimi 85

Osmanlı İmparatorluğu Kurumları Üzerinde Moğol Etkileri 91

•

Kaynakça 97
Dizin 107

Ön Söz

Elinizdeki eser, Türklerin ve Moğolların kadim kültürel temaslarına ve iç içe geçmişliklerine çeşitli veçhelerden yaklaşmakta; Cengiz'in tesis ettiği siyasi yapının "Türk-Moğol İmparatorluğu" adıyla anılmasını haklı çıkaracak gerekçeleri ortaya sermektedir. Türklerin, Orta Çağ'da bilinen dünyanın büyük bölümüne hükmeden Moğol hâkimlerin hizmetinde oynadıkları önemli rol yanında, doğrudan veya dolaylı şekilde Türk millî kimliğinin ve Türk Müslümanlığının söz konusu hâkimlere nasıl aktarıldığı; Moğolların, Çin'den Avrupa'ya kadar tüm Asya'ya egemen Türk İmparatorluk imajı ve mirası içine nasıl dahil edildiğinin/olduğunun genel bir panoramasını çizmektedir.

Okuyucu, bu eser sayesinde, Moğolların Ortadoğu'da geçirmiş olduğu kültürel değişim, kültürlenme ve -Orta Çağ'ın kimlik belirleyici ögesi olan din mefhumu hatırlanırsa- özellikle Türk Müslümanlığı üzerinden Türkleşme sürecine genel hatlarıyla vakıf olacak; dilerse detayları da yine bu eserden edinebilecektir.

Yıllara yayılan çalışmaların bir toplamı, yeniden kurgusu ve sunumu niteliğindeki bu çalışmamızın, hem Türk-Moğol ilişkileri hem de Moğolların Müslümanlaşma-Türkleşme süreçlerine ışık tutacağı kanaatindeyiz.

Doç. Dr. Mustafa UYAR
ANKARA

GİRİŞ

Moğollar ile Türklerin ilişkilerini anlamak için tarihsel bağlara dönmek, Türkler ve Moğollar arasında miladi asırlar öncesine giden birlikte yaşam ve ilişkiler konusuna değinmek gerekmektedir. Türklerin tarihini anlamak için Moğol tarihinin; Moğolların tarihinin kavranması için de Türk tarihinin detaylıca bilinmesi gerektiği hususu, modern tarihçilerin ortak kanısıdır.

Orta Asya tarihinde bir arada görünen Türk ve Moğol kökenli topluluklar, 10. yüzyıla kadar birlikte yaşadılar. Söz konusu birliktelik, tarihin en eski çağlarından başlayıp asırlar boyu devam etmiştir. Türkler ve Moğollar aralarında çok boyutlu kültürel ve siyasi ilişkiler geliştirdiler. Bu ilişkiler analiz edildiğinde iki boyutun olduğu görülür: Kültürel ilişkiler ve siyasi ilişkiler. Siyasi ilişkiler savaş ve barış ilişkilerinin dâhil olduğu aynı coğrafyayı paylaşmaktan doğan çok yönlü mücadeleleri ihtiva etmektedir. Kültürel ilişkilerin temelini ise aynı hayat tarzını paylaşmanın getirdiği yakınlık ve beraber yaşamanın sonucunda ortaya çıkan benzerlikler meydana getirmektedir. 10. yüzyılda Türk boylarının ağırlıklı olarak Batı Orta Asya'ya ve Ön Asya'ya göç etmesiyle farklılıklar oluşmaya başladıysa da Kıpçak, Kırgız ve Uygur gibi Türk kökenli topluluklarla ilişkiler asırlarca devam etti. Bu birliktelik sürecinde bazen Türk kabileleri Moğollaşıyor, bazen de Moğol kabileleri Türkleşiyordu. Bu sebeple kaynaklar çoğu zaman Türklerle Moğolların *aynı millet* olduğunu yazarlar. Bu durum Türkler ile Moğollar arasına kesin bir sınır çizmeyi zorlaştırmaktadır. Herhangi bir Türk boyu büyük bir devlet kurduğunda, Moğol kabileleri bu devlete katılıyor; aynı şekilde bir Moğol kabilesi büyük bir siyasi yapı oluşturduğunda, Türk kabileleri oraya bağlanıyordu. Türk ya da Moğol kökenli büyük devletler dağıldığında, bütün bu kabileler bağımsız hareket ediyorlardı. Altay'daki Türk boyları ile Moğollar arasındaki buna benzer karşılıklı temas ve kaynaşmalar zamanımıza kadar devam etmiştir ve etmektedir. Bu sebeple, Moğollar arasında Türk ve Türkler içerisinde de Moğol boy adlarına rastlandığı gibi, bazen de aynı boy adının hem Türk hem de Moğol cemiyetlerinde aynı zamanda kullanıldığı görülmüş-

tür; ancak bunların bazıları şartlara göre bazen "Türk", bazen de "Moğol" menşeli kabul edilmiştir. Bu iki toplumun dil yakınlığı ve dil ilişkileri de iyice bilinen bir husustur. Türklerin, en eski dil ve kültür abidesi olarak bilinen Orhon Yazıtları, bu bölgelerde yazılmış olup bunların asılları da hâlâ orada, Moğolistan'da muhafaza edilmektedir[1].

Bu coğrafya birliği, diğer taraftan bu iki dilin özelliklerine de yansımış olup, dil akrabalığı yanında alışverişi yapılan kelime sayısı da bir hayli fazladır. Türkçenin Moğolcaya tesiri daha fazla olmakla beraber Türkçede bugün dahi kullandığımız, Moğolcadan Türkçeye girmiş kelimeler mevcuttur. Bu kelimelerin izleri Kaşgarlı Mahmûd'un *Dîvânu Lügâti't-Türk*'ünde, Bâbür, Ebû'l-Gâzî Bahadır Han ve Ali Şîr Nevâî'nin eserlerinde karşımıza çıkmaktadır. Bu Moğolca sözcükler, günlük hayatta kullanılmaktan öte edebî dile kadar nüfuz etmiştir. *Batu* (katı, sert kuvvetli), *biti* (yazı), *em* (ilaç), *er* (erkek), *erdem* (erdem, fazilet), *erke* (güç kuvvet), *esen* (sıhhatli), *erlik* (cehennem), *Möngke/Bengü* (ezel, ebed, ebediyet, sonsuz), *nükür/nöker* (arkadaş), *törü/töre* (kanun, yasa), *utçi/otacı* (hekim, tabip), *üre* (zürriyet, nesil) bu kelime listesinden sadece birkaçıdır[2].

---

1 Ahmet Taşağıl, "Turkish-Mongolian Relations in the Early Period", *Sosyal Bilimleri Dergisi*, 14 (2005), s. 71; Ahmet Taşağıl, "Cengiz Öncesi Türkler ve Moğollar", *Avrasya'nın Sekiz Asrı, Cengizoğulları*, yay. haz. Hayrünnisa Alan, İlyas Kemaloğlu, İstanbul 2016, s. 28; Ahmet Temir, "Moğol (veya Türk-Moğol) Hanlığı", *Türkler*, ed. Hasan Celâl Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara 2002, c. 8, s. 256; Saadettin Yağmur Gömeç, *Türk Tarihinde Çingizliler*, Ankara 2017, s. 125.

2 Tuncer Gülensoy, "Eski ve Orta Türkçede Moğolca Kelimeler ve Moğolca-Türkçe Müşterek Kelimeler Üzerine Notlar", *Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi*, VI/1 (1974), s. 235 vd.

PROTO-MOĞOL VE TÜRK İLİŞKİLERİ

Orta Asya tarihinin ilk büyük imparatorluğu Hunların doğusunda, *Tung-hu* adı verilen topluluk yaşıyordu. Bu topluluk, Hun hükümdarı *Mo-tu* (Mete [M.Ö. 209-174]) zamanında Büyük Hun İmparatorluğu'na bağlandı. Diğerleri ise *Wu-huan*lar ve *Hsien-pi*ler adını alarak Mançurya taraflarına doğru gittiler. Zaman içinde Hunlar zayıflayınca bu kavimler de yeniden başkaldırma fırsatı buldular. Hun sonrası dönemde özellikle *Hsien-pi*lerin güçlenerek *Juan-juan* adlı büyük bir devlet kurduklarını görüyoruz. Gök-Türkler (551-744) onları tarih sahnesinden sildikten sonra Moğolistan'ın doğusunda bazı boy veya boy grupları ortaya çıktı. Proto-Moğol kabileleri bunlardır ve Moğol isminin ilk şekli olduğu tahmin edilen *Meng-wu* (Mın-u) adı ilk defa 750'li yıllara ait rivayetlerde; *T'ang Sülalesi Tarihi*'nde görülmeye başlamıştır[3].

Juan-juan Devleti Bumın tarafından 552 yılında yıkıldı. İl (İlig) Kağan unvanını kazanan Bumın, aynı yıl Gök-Türk Devleti'ni kurdu. Takip eden yıllarda Gök-Türk Devleti, Karadeniz'den Kore'ye kadar uzanan bir konfederasyon hâline gelerek bütün Orta Asya'nın tek hâkimi oldu. Moğol ve Mançu kökenli kabileler de sonradan bu siyasi teşkilata itaat ettiler. En önemlileri *Ch'i-tan (Kıtan)*, *Shih-wei*, *Hsi* ve *K'u-mo-hsi* kabileleri idi. Bu kabilelerin 6-8. yüzyıllar arasındaki durumları hakkında kaynaklarda detaylı bilgiler vardır. Bu kaynaklarda Moğol ve Türk kökenli kabilelerin tarihi ve kültürü hakkında son derece aydınlatıcı bilgiler bulunur. Adı geçen Moğol kabileleri Gök-Türk federasyonunun içinde yer aldılar. 582 yılında Gök-Türk Devleti zayıflayınca, Moğol kabileleri bağımsız hareket etmeye başladılar. Hatta bazen Çin ile temas kurup onlara bağlandılar. 744 yılında Gök-Türk Devleti yıkılıp Büyük Uygur Kağanlığı (745-840) kurulunca, aynı durum özelliğini korudu ve Moğol kabileleri, Uygur Federasyonu'nun içinde yer aldı. Uygur Kağanlığı 840'ta Kır-

[3] Taşağıl, "Cengiz Öncesi Türkler ve Moğollar", s. 11; Osman Gazi Özgüdenli, "Moğollar", *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 2005, c. 30, s. 225; Cihat Cihan, "Türkler ile Moğolların Irkî Münasebetleri", *Türkler*, ed. Hasan Celâl Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara 2002, c. 8, s. 278.

gızlar tarafından yıkılınca, Orhun bölgesindeki hâkimiyet Kırgızlara geçti. Buna rağmen Kırgızlar kesin hâkimiyet sağlayamadıkları gibi bölgede mevcut kontrolü de uzun süre ellerinde tutamadılar. 920'lerde Moğol kökenli *Kıtan*ların doğudan gelip bölgeyi tamamen işgal etmeleri üzerine Türk kökenli topluluklar Orhun'dan büsbütün uzaklaştı. Artık Türk tarihinin ağırlık merkezi Batı Türkistan oldu. Bilindiği gibi Kitanlar, batıya doğru hareket ettiler, Tanrı Dağları havalisinde Karahıtay (1130-1211) adıyla tanınan devleti kurdular. Bölgede yaşayan Uygur, Kıpçak ve Karluk gibi Türk kökenli kabileler, bu devlete bağlandı. Karahıtay Devleti, Karahanlı Devleti (840-1212) toprakları başta olmak üzere Doğu Türkistan, güney ve doğu Kazakistan topraklarına hâkim oldu. Kıpçak, Uygur ve Karluk Türkleri bu devlete bağlanarak hizmette bulundular[4].

10. yüzyıl öncesinde, Proto-Moğol adıyla anılan ve sayıları 118'e kadar çıkarılan bazı kabileler, Türkler ile benzer kültür özellikleri sergilemekteydiler. Örneğin, *Wu-huan* Dağları'nda yaşayan ve önceleri *Tung-hu*ların (*Tunguz*) bir parçası oldukları bildirilen *Hsi*lerin hayat tarzlarının ve geleneklerinin, Gök-Türklerinkiyle aynı olduğu görülmektedir. Sürekli göç ettikleri, keçe çadırlarda oturdukları, avcılıkta usta oldukları, bir çeşit darı yetiştirdikleri, ağaçtan havanları bulunduğu, üç ayaklı kaplarının topraktan olduğu, iyi atları ve kara koyunlara sahip oldukları kaynaklarda yer almaktadır. İlk defa M.S. 4. yüzyılın ikinci yarısında Mançurya'nın güneybatısında ve Moğolistan'ın doğusunda görülen 72 kabileden müteşekkil *Kıtan*ların ise atlı arabaları vardı ve adetleri Türklerinkine benzerdi. Yine, 4. yüzyılın ikinci yarısında, Mançurya güneybatısında ve Doğu Moğolistan'da görünen *K'u-mo-hsi*lerin memuriyet unvanları, Türklerinkiyle aynıydı ve onlar Türkler ile benzer şekilde göç ederlerdi. Ülkeleri *Wu-chih*lerin kuzeyinde bulunan, *Kıtan*larla akraba olan ve 10. yüzyıldan önce Moğol kültürünün temeli sayılan *Shih-wei*lerin kültürleri de Türklerinkine çok benzemekteydi; onların ikametgâhları Türklerin keçeli arabalarına benzeyen hasırlı arabalardı[5].

[4] Taşağıl, "Cengiz Öncesi Türkler ve Moğollar", s. 11-13; Taşağıl, "Turkish-Mongolian Relations", s. 68-69; Özgüdenli, "Moğollar", s. 225.

[5] Taşağıl, "Cengiz Öncesi Türkler ve Moğollar", s. 25-26, 28; Taşağıl, "Turkish-Mongolian Relations", s. 70; William Eberhard, *Çin'in Şimal Komşuları*, Ankara 1996, s. 180-183.

“CENGİZ HAN VE MOĞOLLAR TÜRK MÜDÜR?” SORUSU ÜZERİNE

Akademik düzeyde bilgi sahibi olanlar haricinde, bu soruyu sürekli tekrar eder şekilde gündeme getirenlerin yanılgısının basit ve bir o kadar genel sebeplerinden biri, kanaatimce, halihazırda ülkemizde kullanılan şahıs adları arasında Cengiz ve Timuçin/Temuçin isimlerinin fazlalığıdır. Bu yaygın kullanım, "Cengiz ve Temüçin/Timuçin isimlerinin bir Türk ismi, dolayısıyla Cengiz Han'ın da bir Türk olduğu" yönünde yanlış bir algıya sebep olmaktadır. Paragrafın başında belirttiğimiz gibi, akademik düzeyde bilgi sahipleri ise, bu konuda yapılmış farklı, hatta birbirine tezat teşkil eden çalışmaların etkisinde kalarak bu soruya "evet" yahut da "hayır" cevabı vermektedirler.

Biz, Türk tarihyazımı bağlamında Cengiz Han ve onun ardıllarını "umum Türklüğün medar-ı iftiharı" sayıp Türklük içine dahil eden, yahut "akvâm-ı vahşiyye" kabul edip dışlayan iki zıt kutup arasında konumlanan çeşitli görüşleri burada tekrarlayacak değiliz. Yine Cengiz Han'ın Türklüğü tartışması yanında "Cengiz/Çinggis" unvanın menşei üzerinde de durmayacağız[25]. Bu konular, uzmanları tarafından uzun uzadıya tartışılmış ve bilimsel düzeyde cevapları da verilmiştir. Belki burada, "Cengiz Han Türk müdür?" sorusunun neden hâlâ gündemde kalmakta ısrar ettiğine cevap arayabiliriz.

Cengiz Han'ı, Orta Çağ'da bilinen "dünyanın büyük bir kısmını fetheden, yedi düvele diz çöktüren, bildik isimli, şanlı cihan fatihi, dâhi kumandan" şeklinde tanımlayan ve bu şekilde Türk milleti içine dahil etmeye dönük bir iştiyakın ve insiyakın varlığı yadsınamaz. Cengiz Han'ın çok kısa zamanda Asya'nın doğu ucundan Avrupa'ya

---

[25] Bu konu hakkında detay için bkz. Osman Turan, "Çingiz Adı Hakkında", *Belleten*, V/19-20, (1941), s. 267-276; Zeki Velidi Togan, "Cengiz Han Türktür", *Büyük Türkeli*, nr. 2, (1962), s. 4-5; aynı yazar, "Çengiz Khan", *Urdu Encyclopaedia of Islam*, VII, s. 705-717; aynı yazar, "Moğollar-Çingiz ve Türklük", *Yeni Bozkurtlar*, 6, (1940), s. 130-131; aynı yazar, *Moğollar, Cengiz ve Türklük*, Ankara 1941. Abdullah Gündoğdu, "Milli Türk Tarihçiliğinde Cengiz Sorunu", *Prof. Dr. Vahdet Keleş Yılmaz Armağanı*, Ankara 2018, s. 185-202.

uzanan, bir bakışla "fetih", diğeriyle "istila" hareketinin, en azından başlangıçta yıkıcı bir faaliyete dayandığı; bu süreçte birçok insanın da katledildiği malumdur. "Modern ve insani gelişmişlik düzeyi yüksek dünya toplumlarının tasvip etmediği", "tahribe ve kıtale dayalı" böyle bir genişleme harekâtının liderini, tüm bu "menfi" imajına rağmen, mensubu bulunduğu millet içine dahil etme arzusu acaba nereden kaynaklanmaktadır? Acaba bu insiyakın sahipleri "tahrip/yıkım ve kıtal"i, gerçekte menfi eylemler şeklinde görmemekte midirler; veya bu "olumsuz" faaliyetin, belli şartlar altında lüzumuna, hatta faydasına mı inanmaktadırlar? Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü döneminde tarihçiliğimiz üzerinde kendisini hissettiren fikir akımları ve sonrasında Cumhuriyet'in ulus inşası projesinin ana dayanaklarından olan Türk tarihyazıcılığının özel koşulları bir tarafa bırakılırsa, "Cengiz Han Türktür!" cevabının verilmesini bekleyerek söz konusu soruyu tekrarlayan, bir nebze tarihe meraklı kitlelerin asıl beklentisi gerçekte nedir ve nereden kaynaklanmaktadır?

Bu sorulara cevap vermede yardımcı olacağı düşüncesiyle aşağıya bir metin alıntılayacağım:

"Moğolların tarihi, zaruri olarak, 'davul ve borazan'ın hâkim olduğu bir tarihtir. Genel olarak büyük kralların fetihleri ve rakip kabilelerin mücadeleleri ile ilgilidir; sayfalarının çoğu, toptan öldürmeler, tahrip ve harabî hikâyeleri ile doludur. Bu tarih, zengin ve müreffehleri mahvetmek, ancak müreffeh şartlar altında gelişen sanatları ve kültürü ortadan kaldırmak, insanın bunca emekle yetiştirdiği cennet ülkeleri çöle çevirmek için zaman zaman yeryüzüne gönderilen, sıkıntı ve ihtiyaç içinde yetişmiş cüretli, dayanıklı, kuvvetli, kanlarına demir karışmış soyların hikâyesidir. Veba ve kıtlık gibi Moğollar da, esas itibarı ile bir tahrip aleti idiler; tarihleri meyus, ıstırap verici olmakla beraber, insan gelişmesinin geniş seyrini anlayabilmek için incelenmesi gereken bir hikâyedir. Hem sonra, bu hikâye sadece kan dökme ve tahrip hikâyesi de değildir. Kalkanın öteki yüzünü görmek isteyenlere, Cengiz ve oğlu Ögedey'e ait bahislerin son sayfalarını, Kubilay ve haleflerinin hayatlarını okumalarını tavsiye ederim. Siyasi felsefe, Asya'nın dağınık haydutlarını nizama sokup idare altına getiren ve çölü bir müddet için İngiltere'nin ana yolları kadar emin kılan bu göçebeler soyunun kurduğu müesseselerden birçok şeyler öğrenebilir. Moğol çölünün bu usta

KAYNAKÇA

'Abd el-Allâh b. Fazl el-Allâh el-Şîrâzî Vassâf, *Tecziyet el-Emsâr ve Tezciyet el-A'sâr*, Tehrân 1269.
Akdağ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi*, Ankara 1999.
Algar, H., "Barāq Bābā" *Encyclopedia of Iranica*, Columbia 1988, c. 3, 754-575.
Algar, H., "Necmeddîn-i Kübrâ", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2006, c. 32, 498-506.
Allouche, Adel, "Ahmet T. Karamustafa, God's Unruly Friends: Dervish Groups in the Islamic Later Middle Period, 1200-1550 (Salt Lake City: University of Utah Press, 1994). 170.", Review in *International Journal of Middle East Studies*, XXIX/2 (May 1997), 279-280.
Allouche, Adel, "Teguder's Ultimatum to Qalawun", *International Journal of Middle East Studies*, 22/4 (November 1990), 437-446 (Türkçe tercümesi için bkz. "Tegüder'in Kalavun'a Ültimatomu", çev. Mustafa Uyar, *Dil ve Tarih-Coğrafya Dergisi*, XLVI/1 [2007], 243–254).
Allsen, Thomas T., "Mongolian Princes and Their Merchant Partners", *Asia Major*, Third Series, II/2 (1989), s. 83-126.
Allsen, Thomas T., "The Yüan Dynasty and the Uighurs of Turfan in the 13th Century", *China among Equals, The Middle Kingdom and Its Neighbors, 10th–14th Centuries,* ed. Morris Rossabi, London 1983, s. 243-280.
Amitai, Reuven, "Ghazan, Islam and Mongol Tradition: A View from the Mamluk Sultanate", *Bulletin of the School of Oriental and African Studies,* 59 (1996), s. 1-10.
Amitai, Reuven, "Sufis and Shamans: Some Remarks on the Islamization of the Mongols in the Ilkhanate", *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, 42/1 (1999), 27-46.
Amitai, Reuven, "The Conversion of Tegüder Ahmad to Islam," *Jerusalem Studies in Arabic and Islam*, 25 (2001), s. 15-43.
Amitai, Reuven, *Mongols and Mamluks: the Mamlūk-Īlkhānid War, 1260-1281*, Cambridge 1995.
Âyetî, 'Abd el-Muhammed, *Tahrîr-i Târîh-i Vassâf*, Tehrân 1346.
Barkan, Ömer Lütfi, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları*, İstanbul 1943.
Barthold, W., "İlhanlılar Devrinde Mali Vaziyet", (terc. A. İnan), *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, I (1931), s. 135-159.

Barthold, W., "Īshān", *Encyclopedia of Islam (Second Edition)*, Leiden 1978.

Barthold, W., *Moğol İstilasına Kadar Türkistan*, (haz. Hakkı Dursun Yıldız), Ankara 1990.

Bartlett, Robert, *Trial by Fire and Water: the Medieval Judicial Ordeal*, Oxford Oxfordshire: Clarendon 1986.

Bausani, Alessandro, "İlhanlı Hâkimiyeti Zamanında İran'da Din", *Tarih Araştırmaları Dergisi,* 32 (2002) s. 223-231.

Bausani, Alessandro, "Religion Under the Mongols", *The Cambridge History of Iran,* vol. 5, ed. J. A. Boyle, Cambridge University Press 1968, s. 538-550.

Baybars el-Devâdâr, *Zubdet el-Fikre fî Ta'rîh el-Hicre*, tah. Zubeyde Muhammed 'Atâ, Şerike el-Medîne 1394.

Baybars el-Mansûrî, *Kitâb el-Mülûkiyye fî el-Devlet el-Türkiyye*, neşr. 'Abd el-Hamîd Sâlih Hamdân, Kâhire 1987.

Bedr el-Dîn Mahmûd el-'Aynî, *'Ikd el-Cumân fî Ta'rîh Ehl el-Zamân*, M. Muhammed Emîn, Kâhire 1977.

Beyânî, Şîrîn, *Dîn u Devlet der Îrân-i ahd-i Moğûl*, Tehrân 1381.

Beyânî, Şîrîn, *Moğol Dönemi İran'ında Kadın,* çev. Mustafa Uyar, Ankara 2015.

Binbaş, İlker Evrim, "Oğuz Khan Narratives", *Encyclopedia Iranica*, http://www.iranicaonline.org/articles/oguz-khan-narratives.

Biran, Michal, "The Chaghadaids and Islam: The Conversion of Tarmashirin Khan (1331-34)", *Journal of the American Oriental Society*, vol. 122, No. 4 (Oct. - Dec., 2002), 742-752.

Boyle, J. A., "Dynastic and Political History of the Īl-Khāns", *The Cambridge History of Iran,* vol. 5, ed. J. A. Boyle, Cambridge University Press 1968, s. 303-421.

Cahen, Claude, *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, (çev. Yıldız Moran), İstanbul 1994.

Cihat Cihan, "Türkler ile Moğolların Irkî Münasebetleri", *Türkler*, ed. Hasan Celâl Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara 2002, c. 8, s. 278-286.

DeWeese, Devin, "The Descendants of Sayyid Ata and the Rank of Naqīb in Central Asia*", Journal of the American Oriental Society*, vol. 115, no. 4 (Oct. - Dec., 1995), s. 612-634.

DeWeese, Devin, "The Mashâ'ikh-i Turk and the Khojagân: Rethinking the Links between the Yasavî and Naqshbandî sûfî Traditions", *Journal of Islamic Studies* (Oxford), 7/2 (July 1996), 180-207.

DeWeese, Devin, *Islamization and Native Religion in the Golden Horde, Baba Tükles and Conversion to Islam in Historical and Epic Tradition*, Pennsylvania State University Press 1994.

Eberhard, William, *Çin'in Şimal Komşuları*, Ankara 1996.

Ebû Abdullah Muhammed İbn Battûta Tancî, *İbn Battûta Seyahatnâmesi*, çev. A. Sait Aykut, İstanbul 2004.

Elias, Jamal J., "The Sufi Lords of Bahrabad: Sa'd al-Din and Sadr al-Din Hamuwayi", *Iranian Studies*, XXVII/1/4, s. 53-75.

Elvan Çelebi, *Menâkıbu'l-Kudsiyye fî Menâsıbi'l-Ünsiyye (Baba İlyas-ı Horasânî ve Sülâlesinin Menkabevî Tarihi)*, haz. İsmail E. Erünsal-Ahmet Yaşar Ocak, Ankara 1995.

Ersan, Mehmet, *Selçuklular Zamanında Anadolu'da Ermeniler*, Ankara 2007.

Ersan, Mehmet, *Türkiye Selçuklu Devletinin Dağılışı*, Ankara 2010.

Firdevsi-i Rûmi, *Manzûm Hacı Bektâş Veli Vilâyetnâmesi*, haz. Bedri Noyan, Aydın 1986.

Göksu, Erkan, *Türkiye Selçuklularında Ordu*, Ankara 2010.

Gömeç, Saadettin Yağmur, *Türk Tarihinde Çingizliler*, Ankara 2017.

Gömeç, Saadettin, "Bazı Çingiz Yasalarının Tarihi ve Sosyal Dayanakları", *Türk Kültürü*, I/2 (2006), s. 9-19.

Gömeç, Saadettin, "Çingizli Devletinin Büyümesinde Rol Oynayan Türklerden Çelme ve Subutay", *Osman Nedim Tuna Armağanı, Türkoloji Araştırmaları (Turkish Studies)*, II/2 (2007), s. 230-236.

Gömeç, Saadettin, "Türklerin ve Moğolların Tarihi İki Boyu", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, XXVI/42 (2007), s. 1-7.

Göyünç, Nejat, "İmad es-Seravi ve Eseri", *İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Dergisi,* 20 (1965), s. 73-86.

Gregory Abû'l-Farac, *Abû'l-Farac Tarihi*, çev. Ömer Rıza Doğrul, Ankara 1999.

Grousset, René, *Bozkır İmparatorluğu*, çev. M. Reşat Uzmen, İstanbul 1993.

Gülensoy, Tuncer, "Eski ve Orta Türkçede Moğolca Kelimeler ve Moğolca-Türkçe Müşterek Kelimeler Üzerine Notlar*", Ankara Üniversitesi Türkoloji Dergisi*, VI/1 (1974), s. 235-259.

Gündoğdu, Abdullah, "Milli Türk Tarihçiliğinde Cengiz Sorunu", *Prof. Dr. Vahdet Keleş Yılmaz Armağanı*, Ankara 2018, s. 185-202.

Halîl ibn Aybek el-Safedî, *Kitâb el-Vâfî bi el-Vefeyât*, tah. Ahmed Arnavût-Türkî Mustafa, Beyrût 2000.

Hamd el-Allâh Müstevfî Kazvinî, *Târih-i Güzîde*, tas. 'Abd el-Hüseyin Nevâ'î, Tehrân 1364.

Hamd el-Allâh Müstevfî Kazvinî, *Zafer-nâme*, tah. Mansûre Şerefzâde-Mehdî Medâinî, Tehrân 1388.

Hamdî, Hâfız Ahmed, *el-Şark el-İslâmî Kabîl el-Gazv el-Moğûlî*, Kâhire: Dâr el-Fikr el-Arabî, Kâhire 2000.

Heissig, Walther, *The Religions of Mongolia*, Berkeley 1980.

Howorth, Henry Hoyle, *History of the Mongols from the 9th to the 19th Century*, London 1876.

Hüsâmeddîn, Hüseyin, *Amasya Târîhi*, İstanbul 1329-1332.

İbn el-Devâdârî, *Kenz el-Durar ve Câmi' el-Gurar*, tah. Ulrich Haarman, Kâhire 1971.

İbn el-Sukâ'î, *Tâlî Kitâb Vefayât el-A'yân*, tah. Jacqueline Sublet, Dımaşk 1974.

İbn Hacer el-Askalânî, *el-Durar el-Kâmine, fî A'yân el-Mi'e el-Sâmine*, Beyrût 1993.

Jackson, P., "Arġūn Āqā", *Encyclopedia of Iranica*, Columbia 1986.

Jahn, Karl, *Geshichte Ġāzān Ḫān's aus dem Ta'rīḫ-i Mubārak-i Ġāzānī des Rašīd al-Dīn Fadlallāh b. 'Imād al-Daula Abūl-Ḫair*, London 1940.

Jahn, Karl, *Ta'rīḫ-i Mubārak-i Ġāzānī des Rašīd al-Dīn Fadlallāh Abīl-Ḫair, Geshichte der Ilḫāne Abāġā bis Gaiḫātū (1265-1295),* Mouton-S-Gravenhage 1957.

Kafalı, Mustafa, "Özbek Han", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* İstanbul 2007, c. 34, s. 107-109.

Kafesoğlu, İbrahim, *Türk Millî Kültürü*, İstanbul 1991.

Kalkan, Mustafa, "Türk-Moğol Kavimleri Arasında Tatarlar ve Menşeî Meselesi", *Türk Kültürü Dergisi*, 393/XXXIV (1996), s. 11-18.

Kamola, Stefan T., *Rashīd al-Dīn and the Making of History in Mongol Iran*, (Doktora Tezi), University of Washington 2013.

Kamola, Stefan, "History and legend in the Jāmi` al-Tawārikh: Abraham, Alexander, and Oghuz Khan", *Journal of the Royal Asiatic Society*, XXV/4 (2015), s. 555-577.

Kanat, Cüneyt, "İlhanlı Hükümdarı Teküdar'ın Müslümanlığı Kabulü ve Bunun Memlûk Devleti'ndeki Yankıları", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, 12 (2002), s. 233-247.

Karamustafa, Ahmet T., *God's Unruly Friends: Dervish Groups in the Islamic Later Middle Period, 1200-1550*, Salt Lake City: University of Utah 1994.

Karimov, E. E., "The Advent of Islam: Extent and İmpact", History of civilizations of Central Asia, Editors: C. E. Bosworth-M. S. Asimov, IV/II, Paris 2000, s. 81-85.

Kaşgarlı, Mehlika Aktok, *Kilikya Tâbi Ermeni Baronluğu Tarihi*, Ankara 1990.

Kaymaz, Nejat, *Pervane Mu'inü'd-Din Süleymân*, Ankara 1970.

Kemâl el-Dîn 'Abd el-Rezzâk b. Ahmed İbn el-Fuvatî, *el-Hevâdis el-Câmi'a ve el-Tecârib el-Nâf'a fî el-Mi'eti el-Sâbi'a*, neşr. Muhammed Rızâ eş-Şebîbî-Mustafa Cevâd, Bağdâd 1351.

Kemâl el-Dîn 'Abd el-Rezzâk b. Ahmed İbn el-Fuvatî, *el-Hevâdis el-Câmi'a ve el-Tecârib el-Nâf'a fî el-Mi'eti el-Sâbi'a*, neşr. Muhammed Rızâ eş-Şebîbî-Mustafa Cevâd, Bağdâd 1351.

Koca, Salim. *Selçuklular'da Ordu ve Askeri Kültür*, Ankara 2005.

Konukçu, Enver, "Berke Han", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* İstanbul 1992, c. 5, 506-506.

Köprülü, Fuad, "Türk ve Moğol Sülalelerinde Hanedan Azasının İdamında Kan Dökme Memnuiyeti", *Türk Hukuk Tarihi Dergisi*, I, (1944), s. 1-9.

Köprülü, Mehmed Fuad, *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri*, İstanbul 1981.

Kutb el-Dîn Mûsa b. Muhammed el-Yûnînî, *Zeyl Mir'ât el-Zamân*, Hayderâbâd 1960.

Lane, George, *Early Mongol Rule in Thirteenth-century Iran: A Persian Renaissance*, New York 2003.

Lewis, Bernard, "Barāḳ Bābā", *Encyclopedia of Islam (Second Edition)*, Leiden 1960, c. 4, s. 61-62.

May, Timothy, *Chormaqan noyan: The First Mongol Military Governor In the Middle East*, Indiana University 1996.

May, Timothy, *The Mechanics of Conquest and Governance: the Rise and Expansion of the Mongol Empire, 1185-1265* adlı doktora tezi, University of Wisconsin-Madison 2004.

May, Timothy, *The Mongol Art of War*, Pen&Sword, South Yorkshire 2007.

Melville, Charles, "Anatolia under the Mongols", *The Cambridge History of Turkey*, I, Cambridge: Cambridge University Press 2009, s. 51-101.

Melville, Charles, "Pādishāh-i Islām: The Conversion of Sultān Mahmūd Ghāzān Khān", *Pembroke Papers,* I (1990), s. 159-177.

Muhyî el-Dîn İbn ʻAbd el-Zâhir, *Teşrîf el-Eyyâm ve el-'Usûr fî Sîret el-Melik el-Mansûr*, tah. Murâd Kâmil-Ali el-Neccâr, Şerike el-Arabiyye el-Tibâʻat ve el-Neşr 1961.

Nâsır el-Dîn Muhammed b. ʻAbd el-Rahîm b. el-Furât, *Ta'rîh İbn el-Furât*, tah. Konstantin Zurayk, Beyrût 1936.

Ocak, Ahmet Yaşar, "Barak Baba", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1992.

Ocak, Ahmet Yaşar, "Bazı Menâkıbnâmelere Göre XIII-XV. Yüzyıllardaki İhtidâlarda Heterodoks Şeyh ve Dervişlerin Rolü", *Osmanlı Araştırmaları (The Journal of Ottoman Studies)*, II (1981), s. 31-42.

Ocak, Ahmet Yaşar, "The Interpretation of Islam by the Turks Throughout the Historical Process", *The Peoples Speaking Turkish,* Eds. Doğan Kuban-Ergun Çağatay, Prestel 2007, s. 318-345.

Ocak, Ahmet Yaşar, "Türk Halk İslamı: Tarihsel Temeller-İnanç Yapısı-Teolojik Karakter-Modernleşme Problemi", *Türkiye Sosyal Tarihinde İslam'ın Macerası*, İstanbul 2010, s. 171-195.

Ocak, Ahmet Yaşar, "Türk Heterodoksi Tarihinde 'Zindîk', 'Hâricî', 'Rafizî' ve 'Ehl-i Bid'ât' Deyimlerine Dair Bazı Düşünceler", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, XII (1981-1982), s. 507-520.

Ocak, Ahmet Yaşar, *Babaîler İsyanı Yahut Aleviliğin Tarihsel Altyapısı: Anadolu'da Türk-İslam Heterodoksisinin Teşekkülü*, İstanbul 1996.

Ocak, Ahmet Yaşar, *Babaîler İsyanı: Aleviliğin Tarihsel Altyapısı Yahut Anadolu'da Türk-İslam Heterodoksisinin Teşekkülü*, İstanbul 1996.

Ocak, Ahmet Yaşar, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Sûfîlik: Kalenderîler,* Ankara 1992.

Ocak, Ahmet Yaşar, *Türk Sufiliğine Bakışlar*, İstanbul 1996.

Özgüdenli, O. Gazi, *Moğol İranında Gelenek ve Değişim: Gazan Han ve Reformları (1295-1304)*, İstanbul 2009.

Özgüdenli, Osman Gazi, "Moğollar", *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul 2005, c. 30, s. 225-229.

Pakalın, Mehmet Zeki, *Osmanlı Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 1976.

Pfeiffer, Judith, "Reflections on a 'Double Rapprochement': Conversion to Islam among the Mongol elite during the early Ilkhanate" *Beyond the Legacy of Genghis Khan,* ed. Linda Komaroff. Brill: Leiden, (2006), s. 369-389.

Rachewiltz, Igor De, "Turks in China under the Mongols: A Preliminary Investigation of Turco¬Mongol Relations in the 13th and 14th Centuries", China among Equals, The Middle Kingdom and Its Neighbors, 10th–14th Centuries, ed. Morris Rossabi, London 1983, s. 281-310.

Rásonyi, László, *Tarihte Türklük*, Ankara 1988.

Reşîdüddîn Fazlullâh Hemedânî, *Câmi'üt-Tevârîh-i Reşîdüddîn Fazlullâh Hemedânî*, tas. Muhammed Rûşen-Mustafa Mûsevî, Tehrân 1373.

Roux, Jean-Paul, *Türklerin ve Moğolların Eski Dini*, çev. Aykut Kazancıgil, İstanbul 1994.

Sevim, Ali-Merçil, Erdoğan, *Selçuklu Devletleri Tarihi*, Ankara 1995.

Soudavar, Abolala, "İlk Farsça İlhanlı Fermânı", çev. Osman G. Özgüdenli *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 6, (2002), s. 181-190.

Soudavar, Abolala, "Nokhostîn Farmân-i Fârsî-yi Ilkhânân", *Mîrâs-i Câvîdân*, VIII/1, 29, (1379), s. 33-36.

Soudavar, Abolala, *Art of the Persian Courts: Selections from the Art and History Trust Collection*, New York-Rizzoli 1992.

Spuler, Bertold, *İran Moğolları, Siyaset, İdare ve Kültür İlhanlılar Devri, 1220-1350*, çev. Cemal Köprülü, Ankara 1987.

Stéphannos Orbélian, *Histoire de la Siounie*, par. M. Brosset, Saint-Pétersbourg 1864.

Sümer, Faruk, "Anadolu'da Moğollar", *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, I (Ankara 1969), 1-147.

Şâfi b. ʻAlî el-Kâtib, *Kitâb el-Fazl el-Mâsûr min Sîret el-Sultân el-Melik el-Mansûr,* tah. ʻÖmer ʻAbd el-Selâm Tedmûrî, Sayda-Beyrût 1998.

Şems el-Dîn Ebî ʻAbd el-Allâh Muhammed b. İbrâhim b. Ebî Bekr el-Cezerî el-Kureşî, *Ta'rîh Havâdis el-Zamân ve Enbâ'ihi ve Vefeyât el-Ekâbir ve el-A'yân min Ebnâ'ihi,* tah. ʻÖmer ʻAbd el-Selâm Tedmurî, Beyrût 1998.

Şems el-Dîn Muhammed el-Zehebî, *Tâ'rih el-İslâm ve Vefâyât el-Meşâhîr ve el-A'lâm*, tah. ʻÖmer ʻAbd el-Selâm Tedmûrî, Beyrût 2000.

Şihâb el-Dîn Ahmed b. ʻAbd el-Vahhâb el-Nüveyrî, *Nihâyet el-Erab fî Fünûn el-Edeb*, tah. Mustafa Fevvâz-Hikmet Keşlî Fevvâz, Beyrût 2004.

Taşağıl, Ahmet, "Cengiz Öncesi Türkler ve Moğollar", *Avrasya'nın Sekiz Asrı, Cengizoğulları*, yay. haz. Hayrünnisa Alan, İlyas Kemaloğlu, İstanbul 2016, s. 11-28.

Taşağıl, Ahmet, "Turkish - Mongolian Relations in the Early Period", *Sosyal Bilimleri Dergisi*, 14 (2005), s. 67-71.

Temir, Ahmet, "Moğol (veya Türk-Moğol) Hanlığı", Türkler, ed. Hasan Celâl Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca, Ankara 2002, c. 8, s. 256-264.

Temir, Ahmet, *Kırşehir Emiri Caca Oğlu Nureddîn'in 1272 Tarihli Arapça-Moğolca Vakfiyesi*, Ankara 1989.

Tevekkülî b. İsmaʻîl Bezzâz (İbn-i el-Bezzâz Erdebilî), *Savfet el-Safâ*, tas. Gulâmrızâ Tabâtabâyî Mecd, Tehrân 1376.

Thackston, W. M., *Rashiduddin Fazlullah's Jami'ut't-Tawarikh: Compendium of Chronicles*, (ed. Şinasi Tekin&Gönül Alpay Tekin), Duxbury 1999.

Togan, A. Zeki Velidi, *Oğuz Destanı, Reşideddin Oğuznâmesi, Tercüme ve Tahlili*, İstanbul 1982.

Togan, Zeki Velidi, "Cengiz Han Türktür", *Büyük Türkeli*, nr. 2, (1962), s. 4-5.

Togan, Zeki Velidi, "Çengiz Khan", *Urdu Encyclopaedia of Islam*, VII, s. 705-717.

Togan, Zeki Velidi, "Moğollar Devrinde Anadolu'nun İktisâdi Vaziyeti", *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, I (1931), s. 1-42.

Togan, Zeki Velidi, "Moğollar-Çingiz ve Türklük", *Yeni Bozkurtlar*, 6, (1940), s. 130-131.

Togan, Zeki Velidi, *Moğollar, Cengiz ve Türklük*, Ankara 1941.

Togan, Zeki Velidi, *Umumî Türk Tarihine Giriş*, İstanbul 1946.

Turan, Osman, "Çingiz Adı Hakkında", *Belleten*, V/19-20, (1941), s. 267-276.

Turan, Osman, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 1993.

Turan, Osman, *Türk Cihân Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, İstanbul 1993.

Türk Dil Kurumu Derleme Sözlüğü, Ankara 1975.

Uludağ, Süleyman, "Bâharzî, Seyfeddin", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi,* İstanbul 1991, c. 4, s. 474-475.

Uyar, Mustafa, "Kösedağ Savaşı: Askerî Hezimet mi, Diplomatik Zafer mi?", *Selçuklu Tarihi ve Tarihçiliğinin Temel Meseleleri*, ed. Mehmet Ali Hacıgökmen vd., Konya 2019, s. 313-324.

Uyar, Mustafa, "Mongol Patronage of Trade between China and the Middle East during the Middle Ages", *The Journal of Middle East and Central Asian Studies*, I (2017), s. 43-54.

Uyar, Mustafa, *İlhanlı Devleti'nin Askerî Teşkilâtı*, Ankara 2020.

Uyar, Mustafa-Ankhbayar Danuu, *Cengiz İmparatorluğu Hakkında İlk Tarih Kayıtları: Meng Ta pei lu ve Hei Ta shi lu*, Ankara 2012.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devlet Teşkilâtına Medhal*, Ankara 1984.

Vasary, Istvan, "History and Legend in Berke Khan's Conversion to Islam", ed. D. Sinor, *Aspects of Altaic Civilization III,* Bloomington 1990, s. 230-252.

Viladimirtsov, Boris Y., *Moğolların İçtimâi Teşkilâtı*, çev. Abdülkadir İnan, Ankara 1995.

Yakubovsky, A. Yu., *Altın Ordu ve Çöküşü*, çev. Hasan Eren, Ankara 1976.

Yuvalı, Abdülkadir, "Osmanlı Müesseseleri Üzerinde İlhanlı Tesirleri", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, II (1995), s. 249-254.

DİZİN

DİZİN

A li Hai ya 36
Abaka Han 75-77, 79, 82
Abbâsî Hilafeti 63
Abuşka 88
Acay 76-77
adet 94
Âdiliyye Hâtun 67
ağa 94
Ahlât 64
Ahmed Lâkûşî 87, 90
Ahmed Tegüder 43, 45-49, 53, 82
Ahmed Yesevî 57
Ahmedhisar 72
Ahmediyye 44
Ai ch'üan 36
Akçaderbend 78, 88
Aksaray 73-74, 76, 80, 89
Akşehir 68, 86, 88
Aladağ 80, 82
Alâiyye 70, 73
Alâüddîn Keykubâd 65-66, 70-72, 87-89
Albay Yule 29
Altay Dağları 22
Altın Orda 23-24, 41, 43, 54, 56-58
Altuntaş 81
Amasya 69, 72, 102
Amîd 64
Anadolu 61, 64-67, 70, 72-73, 75-78, 80-82, 84-87, 89, 93-94, 100-101, 104-105
Anamur 80
Ankara 14, 17-20, 27, 35, 42, 44, 46, 48-49, 63-64, 66, 68, 75, 81, 87-88, 95, 99-102, 104-106
Antalya 68-69, 74
antinomian 43
Apollinaris 19
Arap 21, 37
Argun 46-48, 51, 53, 77, 82-83, 86-87
Arıg Kaya 36
Artuklu 66
askerî ıkta 94
Aslancı 48
Astrahan Hanlığ 24
atabe 73
âvârece 94
Avrupa 19, 27, 29-30, 63
Azerbaycan 23, 64, 69, 80, 93
baba 42-43, 45
Baba Tükles 42-43, 57-58, 100
Babaî İsyanı 67
Babi Ya'kûb 47-48
Bağdâd 44, 63, 65, 73, 102
Bahadır 94
Bahâüddîn Tercüman 71
Bâherzîyye 42
bâki 94
Baltu 87
Barçuk Art Tegin 36
bâriz 94
başdefterdâr 94
başkent 71, 88
Başkıra 88
Batu 14, 69, 71
Bayancar 87-88
Baycu 63, 67-69, 72-73
Bayıtmış Aka 50
Bedrüddîn İbrahim 80
Bengü 14
Berdûliye Hâtun 70

Berke Han 42-43, 54-55, 58, 74, 103
beylerbeyi 77
biçigeçi 35
Bîre 77
biti 14
bitikçi 35
Bizans 29, 69, 73-74, 93, 103
Boçkur 87
Bokurçu 88
bölük 94
Börte 36
Buhârâ 42, 55, 58
Bumın 17
Burdûl/Uluborlu 73
Burgulu 72-73
bürokrasi 46, 48
câme 50
cebe 94
cebeci 94
Celâlüddîn Karatay 70-72
Celâlüddîn Mengübirti 63
Cemâlüddîn Ali 47
Cengiz Han 19, 22-23, 25, 27-28, 31, 35-36, 63, 93, 105
Cengiz İmparatorluğu 35-36, 41, 106
Cengiz Yasaları 36
Cheng-ting 36
Chen-hai 35
Ch'i-tan 17
Cimri 81
çadır 94
Çağatay Hanlığı 23
Çağataylı 41, 55
çav (kağıt para) 86
çeri 94
çete 94
çetr (citr) 45
Çiçek (Ahmed Tegüder'in Kızı) 48
Çiçek (Berke Han'ın Hatunu) 43
Çin 17-20, 29, 35-36, 100
Çinggis 19
Çinkay 35-36
Çoban 88
Çukurova 69, 70, 77, 87
Çurmagun 63-64
darugaçi 37
Daydu 37
defterdâr 94
Deguignes 19
Demâvend Dağı 51
Develühisar 89
Dımaşk 44, 46, 102
dışoğlan 94
dinâr 94
dirhem 94
Dîvânu Lügâti't-Türk 14, 23
Diyârbekir 64
dolikosefal 19-20
Ebu'l-Hayr (Hayır Babası) 84
Ege Denizi 81, 85
Elbistan 78-79
el-Cezerî 51-52, 105
Elîshû 35
el-Melikü'l-Kâmil 66
el-Melikü'n-Nâsır 66
el-Melikü'n-Nâsır Lâçin 88
el-Melikü'n-Nâsır Salâhüddîn 67
em 14
Emînüddîn Mikâil 77-78
Emîr Nevrûz 51-52
emîr-i dâd 84
emîr-i yargu 95
er 14
Erbil 64
Erdebil 50
erdem 14
erke 14
Ermenek 80
Ermeni Krallığı 70, 77
Ermeniler 64, 67, 101
Errân 64
Erzincan 70, 82-83, 88
Erzurum 67, 72, 74, 82
esen 14
Esen Nay 36
Eşrefoğulları 80-81, 83, 85-86
europid 20
Eyyûbiler Devleti 64

ezân 57
ezkâr 52
Fahrüddîn Ali 72, 76-85
Fahrüddîn Ayaz 69
Fahrüddîn Ebûbekir 70
Fahrüddîn Kazvînî 85
fakîh 43
fakîr 43
Fars 21, 37
ferd 94
fermân 50
ferrâş 44
Gâvele 86
Gazan Han 87
Gedük 78
Germiyanlılar 85
Gıyâsüddîn Keyhüsrev 66-70, 76, 79, 81-83
Gıyâsüddîn Mesûd 82-84, 87, 89
Giray 86
Gökçe Göl 64
Göksu 68, 80, 101
Göktay 86
Gök-Türk 17
Göyük Han 70-71
Gürcü Hâtun 67, 70
Gürcüler 64
Gürcüoğlu Zahîrüddevle 66
habbe 94
Hâcegân 41
hâcib 94
Hajukoğlu Hüsâm 69
Hala İ ha ch'ih Pei lu (Kara İgaç Buyruk) 35
Haleb 67, 69, 86
Halil Bahadır 86
harcırâh 94
Hârezm 41, 58, 65-66, 68
Hârezmli 41
Hârezmşâhlar Devleti 41,63
hass 94
Haşîşîler 63
haşiv 94
Hatîroğlu 77-78, 80
Hatîroğlu Şerefüddîn Mesûd 77-78
hatun 36, 45
Havâdis el-Zamân 51-52
Hekîm Ata 57
Hemedan 87, 89
Herât 42
Heredot 20
heterodoks 47-48, 50
Hetum 69
Hıristiyan 20, 42
Hısn-ı Keyfa 64
Hoca Yunus 80
Horasan 51-52
Howorth 30, 63, 101
Hsi 17
Hsien-pi 17
Hsi-Pan 36
Hu du hui 35
Hunlar 17, 19-20
hurç 94
hüküm 95
Hülegü 29, 42, 44, 48, 54, 72-74, 87-89
Hüsâmüddîn Karaca 67
Hüsâmüddîn Kaymerî 66
Hüsâmüddîn Yağı 55-56
ılgar 94
ılımga 94
Îşân Hasan Mengli 47-48
ıtlâkiye 94
İbn Battûta 55-56, 101
İbn Bezzâz 47-48, 50
içoğlan 94
idrarât 94
ihtisabiyât 94
İlhan Argun 46-48, 51, 53, 77, 82-83, 86-87
İlhan Baydu 87
İlhan Geyhatu 50
İlhanlı Devleti 23, 53, 68, 93, 106
İlhanlılar 21, 46, 86, 93-94, 99, 104
İmam-ı Masum 30
imarât 94
İran 21, 29, 46, 48, 51, 54, 63-64, 70, 72-73, 83, 86-87, 93, 100, 104

İranlı 46, 85
İrincin Turci 50
İrtiş 22
İslam 17, 21-22, 42-44, 52-53, 63, 87, 93, 103-104
İslamiyet 22, 56
İslamlaşma 58
İtil Irmağı 69
izâfet 94
İznik 69, 73
İzzüddîn Keykâvus 70-76, 80, 82
İzzüddîn Kılıç Arslan 65-67
Juan-juan 17
kağan 37, 63
Kalavun (Memlûk Sultanı) 46, 48, 99
Kalenderî 47, 59
Kanglı 35, 37
Kaplancı 48
Karadeniz 17, 75
Karahanlı 18
Karahıtay 18
karakol 94
Karakorum 37-38
Karamanlılar 86
Karamanoğlu Mehmed Bey 80
karar 95
karavun 94
karındaş 47
Karluk 18, 35, 37
Kastamonu 82, 86
Kaşgarlı Mahmûd 14, 23
Kaşi 36
kâtiplik 35
kavm 22
Kayır Han 65-66
Kayseri 66, 69, 72-73, 77-79, 82-83, 85-86
Kazakistan 18
Kazan Hanlığı 23-24
Kemâlüddîn Abdurrahman el-Kevâşî 44
Kemâlüddîn Kâmyâr 66
kengeş 57
Kereyit 35
Kereyitler/Kereitler 22
Keykubâdiye Sarayı 79
Kılavuzoğulları 85
Kınık 21
Kıpçak 13, 18-19, 37, 43, 57, 68
Kırgız 13, 19
Kırgızlar 17-18
Kırım Hanlığı 24
Kırkpınar 86
kısâs 48
Kıtan 17
kitâbe 71
Komnenoslar 69, 75
Konargöçer 68
Kongurtay 80-82
Konya 69, 71-74, 81, 83, 86, 88-89, 106
kopçur 94
Kore 17
korukçi 35
koyun hakkı 94
Kozağaç 81
Köncek (Ahmed Tegüder'in Kızı) 48
Körgüz 36
Kösedağ 67-70, 106
Kösedağ Savaşı 67-68, 106
Kubâdâbâd Sarayı 67
Kubilay Han 19, 21, 29, 36
K'u-erh-ku-ssu 36
K'u-mo-hsi 17
Kutluğşah 88
Kübreviyye 41-42, 51, 55
Küçük (Ahmed Tegüder'in Kızı) 48
kültürlenme 41
Kürtemür 87
Lala Cemâlüddîn Ferrûh 66
Mançu 17
Mançurya 17-18
Manghol 23
Marcellinus 19
Mecdüddîn Ata 43
Mecdüddîn Şirvânî 58
Mehdi 30
Melhame-i Kübrâ 30
Memlûk Devleti 43, 46, 64, 77, 102
Memlûklar 21, 79
Mendişîn 50

Meng-wu (Mın-u) 17
Menteşe 81, 86
Menteşeoğulları 80
Mesih 30
Mete 17
Meyyâfârîkîn 64-65
Mısır 64, 78-79, 88
mıskal 94
moderate 47
Moğol 13-14, 17-24, 28-30, 33, 35-38, 41-43, 45-46, 48-55, 63-65, 67-69, 71-75, 77-89, 91, 93, 100, 102-105
Moğolca 14, 22, 49, 51, 101, 105
Moğolistan 14, 17-18, 22-23, 35, 64, 66, 70, 72
Moğollar 13-14, 17-25, 27-28, 30, 35, 61, 64-65, 67-68, 70, 73, 75-76, 78, 80, 82, 85-87, 89, 93, 104-105
mongoloid 20
mongoloide 20
monoteist 22
Mo-tu 17
Möngke 14
Mucîrüddîn Emîrşâh 85-86
Mugan 64, 69, 72
muhasebe 94
muhtesib 95
Muînüddîn Muhammed 87
Muînüddîn Süleymân Pervâne 75-76, 78
Mulay 88
Muslih (Lala) 72
Musta'sım Billâh 44
Musul 44, 64-65
Mut 80-81
Muvaffaküddîn Abdüllâtif 20
Muvaffaküddîn Ahmed b. Yûsuf el-Kevâşî 44
müdd 94
Mühezzibüddîn Ali 69, 75
müsâdere 94
Müslüman 20-21, 43-46, 48-50, 53-58
müstevfî 46, 51-52, 101
Müstevfî Fahrüddîn Kazvînî 85
nâib 69
nakîb 57
Naymanlar 22-23
Necmüddîn Kübrâ 41-42
nefer 94
negrid 20
nekâbet 57
Niğdeli Kadı Ahmed 89
Nizâmüddîn Ali (Üstâdâr) 73
Nogay Hanlığı 24
non-orthodox 44
normative 47
noyan 63
nöker 94
Nûrüddîn 43, 49
Nûrüddîn b. Caca 49
Nusret-i Fakîre 50
Nusretüddîn Hasan 81
nükür 14
Oğuz 21-22, 105
Oğuz Kağan 21-22
Onon Irmağı 63
ordu 68
Orhon 14, 22
Orhon Yazıtları 14, 22
Orta Asya 13, 17, 36-37, 41, 43, 63
Ortadoğu 21, 39, 63-65, 93
Ortak 38
ortok 38
orun 57
Osmanlı Beyliği 93
Osmanlı Devleti 93-95
Osmanlılar 93
otacı 14
Otrarlı Şeyh Hüsâmüddîn Yağı 55
Oyrat 51
Oyratlar 22
ozan 57
Ögedey Han 36-37, 66
Ölceytü Hüdâbende 53
Ötemiş Hacı 57
Özbek Han 54, 56-58, 102
pervâne 70
pervanelik 87
Pervâneoğulları Beyliği 75

Pınarbaşı (Zamantı) 66
popüler 43, 48
Prester John 30
Proto-Moğol 17-19
resm 50
Reşîddüdîn Fazlullah 21
Rosudan (Gürcü Kraliçesi) 67
Rusya 29
Ruzbe Ovası 71
ruznamçe 94
Rüknüddîn 43, 66, 70-75, 78, 86
Rüknüddîn Kılıç Arslan 70-74, 86
Sa'düddîn Köpek 66-67
Sa'düddîn Kutluğ Hâce Halidî Kazvinî 52
Sadrüddîn Ahmed Hâlidî Zencânî 52
Sadrüddîn İbrâhim Hamûveyî 51
Safiyyüddîn Erdebilî 50
Sâhib Ata 76, 83-85
sâhib-i dîvân 47
Saksonlar 29
Samagar 76-77, 82, 85
Samsamüddîn Kaymaz 69
Samsun 85
Saray 29, 35, 69
Sâveli Alâüddîn 88-89
sefâlet 43
Selçuklu 63-89, 93-94, 101, 104, 106
Selçuklular 21, 63-72, 74, 79-80, 82, 84-85, 87, 89, 101-102
sema' 47
senkretik 53
serkâtib 36
Seyfüddîn Bâherzî 41-42, 55
Seyfüddîn Balaban 78
Seyyid Ata 57
Seyyid Hamza 88
Shih-wei 17-18
sıyagat 94
Sibir Hanlığı 24
sikke 69, 71-72
Silifke 80
sîm-i râyiç 94
Sinânüddîn Yâkut 67
Sinop 75, 85
Sivas 67-68, 74, 78-79, 82, 85-86, 88
siyakat 94
Siyâvüş 80-82
Sologay 35
Sorkaktani 42
Su lo hai 35
subaşı 94
sûfî 43
Sultan Hanı 73
Sultan Mesûd 83, 85-87, 89
Suriye 64, 87, 88
Suşehri 68
Sutay 88
sübaş 67, 69
Sübedey 36
Sülemiş 87-88
syncretic 44
şaman 43-44
Şamanist 43
Şemsüddîn Ahmed 85, 88
Şemsüddîn Ahmed Lâkûşî 85, 88
Şemsüddîn Altunaba 66
Şemsüddîn Hasoğuz 70
Şemsüddîn İsfahanî 70-71
Şemsüddîn Muhammed el-Cüveynî 47
Şemsüddîn Muhammed İsfahanî 69
Şerefüddîn Mahmûd 70
Şerefüddîn Osman 87
Şeyh Abdurrahman 44-46
Şeyh Ahmed 58
Şeyh Hasan 55, 58
Şeyh Hasan Gürgânî 58
Şeyhülislâm 44
Şiban 36
Şigi Kutuhu 35-36
T'ang Sülalesi Tarihi 17
Ta'rîh el-İslâm 44
Tâcüddîn Hüseyin 81
Tâcüddîn Mûtez 78
Tâcüddîn Pervâne 66
tahvilât 94
tamga 94
Tanrı Dağları 18
tarikat 41

Tarmaşirin 55-56
Tarsus 70
Taşkent 23, 57
T'at'a T'unga (Tatar Tonga?) 35
Tatarlar 20, 22, 102
Tayci, 87
Tebriz 46, 63, 74, 77, 82, 85, 87-88
Temüçin 19, 27
Temürtaş 89
tennûr 58
tevcihât 94
Thamara (Gürcü Hâtun) 67
Theodoros Laskaris, II 73
tımar defterdârı 94
Tiflisli Kemâlüddîn 87
Toğaçar 87
Tokat 68, 73, 79,
Toku 76-79
To-lo-chu 36
Toluy 36
Toy 57
Töde Möngke 43
töre 14
törü 14
Trabzon 69, 75
Tudavun 78-79
Tung-hu 17
Tunguz 18
tüccar 35, 38
tük 58
tünkül 94
Türkçe 14, 22, 43, 45-46, 48, 50-51, 55, 99, 101
Türkistan 18, 42, 57, 63-65, 100
Türkiye 42, 52, 56, 63-89, 99, 101-103, 105
Türkiye Selçuklu Devleti 63-64, 69, 72, 77, 80, 84-86, 89
Türkler 13-14, 17-20, 22, 33, 38, 41, 64-65, 100, 105
Türkmen 63, 65, 72, 78, 81, 83, 85-86
uğruk 94
Ulu Şeyh 42
uruğ 22
uruk 22
utçi 14
Uygur 13, 17-18, 23, 35-37, 95
Uzakdoğu 30
üre 14
Üstâdâr Nizâmüddîn Ali 73
vakıf 9
Van Gölü 80
vergi 50, 87, 94
vücûh-i dirhem 94
Wu-chih 18
Wu-huan 17, 18
Yakın Doğu 20
Yakındoğu 63, 64
yam 94
yarguçi 37, 95
yarlığ 73-74, 88
yasak 94
yasakçı 94
yasavul 94
Yavlak Arslanoğlu Nâsırüddîn 85
Ye'cüc ve Me'cüc 20
Yeh hsien Nai 36
Yeh li chu 35
Yeseviyye 41
Yordanes 19
Zâhid İbrâhim 50
Zâhidîler 47
Zamantı 66
zaparçı 94
Zara 68
Zehebî 44, 105
Zengî Ata 57
zevç 94
zira' 94
ziyâde 94
zühdiyât 52